

ГЕОГРАФСКА ХРОНИКА И БИЉЕШКЕ - INFORMATIONS

ОСНОВАНО ЈЕ ГЕОГРАФСКО ДРУШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
(29. маја 1993. године у Бањалуци)

Далеке, 1947. године основано је Географско друштво Босне и Херцеговине. На иницијативу Милана Јокановића, Твртка Канета, Омера Хајрића и Невенке Јањушевић, 24. маја 1947. године одржана је сједница Иницијативног одбора и Оснивачка Скупштина ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА Босне и Херцеговине. Оснивачкој Скупштини присуствовало је 26 географа и етнолога, а за првог предсједника изабран је Милан Јокановић, Твртко Канаец, подпредсједник, Шпиро Кулишић, секретар, Омер Хајрић, благајник, и одборници: Радојка Ђерић (Тузла), Марко Вершић (Приједор), Божидар Пејковић (Јџбушки) и Војна Краљевић (Виша педагошка школа Сарајево).

Друштво је донијело Правила рада, Програм и задатке које треба реализовати по Секцијама друштва. Основане су четири Секције: за наставу, географска истраживања, енографска истраживања и популаризацију науке.

Прије седамдесет година било је покушаја да се оснује Географско друштво (генерал Б. Јанковић и В. Скорић). Основана је секција Српског географског друштва, 17. јануара 1926. године, али је било мало конкретних активности па је рад након кратког времена потпуно престао.

Географско друштво Босне и Херцеговине од 1947. године до априла 1992. године успјешно је дјеловало. Значајније активности пред његов распад су:

- Југословенски Симпозијум: Трансформација брдско-планинских простора Југославије, Калиновић, јун 1991. године,
- Издавање Географског преглуда, број XXXV, 1991. године,
- Годишњи Семинар географа, Сарајево, јануар 1992. године.

Већ на Симпозијуму у Калиновику (јун, 1991. године), представник Словеније (који је био и предсједник Савеза географских друштва Југославије) напустио је Симпозијум послје свечаног отварања, а један млади, учени колега из Хрватске крајње једнострано, нетолерантно и непринципијелно износио је своје ставове што није изненадило, али је разочарало с обзиром на научни потенцијал младог колеге. То је и указало на скори распад не само Савеза географских друштава, него и југословенске државе.

Традиционални зимски Семинар, јануара 1992. године у Сарајеву, указао је

на скори распад Географског друштва СР Босне и Херцеговине. Наиме, након излагања, реферата др Рајка Гњате, дошло је до отворене међунационалне конфронтације. Услиједио је непринципијелан, синхронизован, договорен напад на изнијете ставове у реферату, колега једне националности (муслимана). То је указивало на скори распад не само Савеза географских друштава, него и југословенске државе

Традиционални зимски семинар, јануара 1992. године у Сарајеву, указао је на скори распад Географског друштва Босне и Херцеговине. Наиме, након излагања, реферата др Рајка Гњата, дошло је до отворене међунационалне конротације. Услиједио је непринципијелан, синхронизован, договорен напад на изнијете ставове у реферату, колега једне националности (муслимана). То је указало да заједничког дјеловања више нема, и тиме се распало Географско друштво СР Босне и Херцеговине.

Наметнути, вјерски рат српском-православном народу није био препрека да се географи организују у својој новој, младој држави - Републици Српској.

Иницијатива за оснивање Географског друштва Републике Српске дата је само година дана након почетка наметнутог рада српском народу, априла 1993. године. Потребу за оснивање Географског друштва Републике Српске директору Просвјетно-педагошког завода Републике Српске Сретену Вујковићу изнијели су: Драган Ковачевић, наставник географије, Страхинја Стојчић, надзорник за географију у РППЗ, др Новак Зубић, др Рајко Гњато и др Здравко Маријанац, професори Педагошке академије, Одсјек географије и историје. Иницијатива је прихваћена и основан је Иницијативни одбор у саставу: Драган Ковачевић, Борис Спасојевић, наставници основне школе, Драгица Шпирић, професор средње школе, Миодраг Везмар, Славко Гузијан, Драго Пепиновић, Богдан Бањац, актив директора основних школа, др Новак Зубић, др Рајко Гњато и др Здравко Маријанац, професори Педагошке академије, Одсјек за географију и историју.

Подрушку иницијативи дали су и проф. др Драгољуб Мирјанић, ректор Универзитета у Бањојлуци и Златко Келечевић, професор, народни посланик и замјеник министра за образовање и културу Владе Републике Српске. Иницијативни одбор на своје двије сједнице (26.IV и 12. V 1993. године), детаљно је договорио све активности око одржавања Оснивачке Скупштине географског друштва Републике Српске која је заказана и одржана 29. маја 1993. године. Скупштина је имала два дијела: оснивачки и стручни дио.

Дневни ред Оснивачке Скупштине географског друштва Републике Српске:

1. Химна Републике Српске.

Хор пјевачког друштва "Јединство" - диригент Немања Савић, проф.

2. Потреба оснивања друштва, избор радних тијела, поздравни гостију - др Рајко Гњато,

Ј. Брамс: Мађарски плес бр. 5, Љ. Кајкут и Љ. Црпак, клавир,

3. Досадашњи рад Географског друштва бивше Босне и Херцеговине - др Милош Бјеловитић,

Д. Максимовић: Верујем, рецитовала: В. Милев,

4. Усвајање Статута - Драгица Шпирић, професор,

5. Избор органа друштва - Богдан Бањац, наставник

Ј. Г. Линк: Свита, став III, С. Поповић, флаута, К. Борбек, флаута, С. Поповић,

клавир,

6. Приједлог и усвајање Програма рада Географског друштва Републике Српске - др Новак Зубић,

7. Текућа питања, приједлози, иницијативе,

8. Завршна ријеч - др Здравко Маријанац,

А. Дијабели: Полонеза, А. Секуловић, клавир, Ј. Ђукић, гитара.

Скупштини је присуствовало 108 професора, наставника, студената географије и гостију.

Оснивачки Скупштину географског друштва и Републике Српске поздравили су и пожељели успјешан рад:

- Проф. др Јован Илић, предсједник Српског географског друштва
- Проф. др Милован Радовановић, редовни проф, Универзитета, научни свјетник и директор географског Института САНУ "Јован Цвијић",
- Проф. др Драгољуб Мирјанић, ректор Универзитета у Бањојлуци,
- Владимир Вулин, проф. представник СО-е Бања Лука,
- Проф. др Милан Медаковић, продекан Педагошког факултета Петриња,
- Проф. др Мићо Стојановић, декан Педагошке академије Бањалука.

Телеграме за успјешан рад Скупштине добили смо од: Природно-математичког факултета, Одсјека за географију Нови Сад и др Милована Пецеља, ПМФ, Приштина.

Најзначајнији закључак Оснивачке Скупштине Географског друштва Републике Српске је да оно настави свијетле традиције и успјехе Српског географског друштва и његовог оснивача (1910. године), Јована Цвијића једног од највећин наших и свјетских географа.

Усвојени Статут је истакао најважнији задатак и циљеве:

- Развој географске науке,
- Подизање на виши ниво наставе географије на свим нивоима и образовања
- Афирмацију и развој научно-истраживачког рада,
- Популаризацију географске науке,
- Стално стручно, педагошко-методско усавршавање,
- Издавачку дјелатност,
- Оснивање Подружница у свим већим школским центрима,
- Сарадњу са другим географским друштвима и удружењима,
- И све друге активности којима је циљ даљи развој географске науке.

Донијет је и Програм рада с којим смо упознали Министарство образовања и културе и Републички Просвјетни-педагошки завод (писмено и усмено).

На оснивачкој скупштини Географског друштва Републике Српске проф. др Милош Бјеловитић једногласно је изабран за почасног предсједника Друштва; за његов рад, на развоју географске науке и рад у Географском друштву. Биће му уручена чланска књижица број 1.

Изабрани органи и њихов састав:

1. - Извршни одбор:

- Представник Подружнице Требиње,
- Представник Подружнице Дрвар,
- Драгица Шпирић, проф. Бањалука,
- Драган Ковачевић, наставник, Бањалука,
- Борис Спасојевић, наставник, Бањалука, секретар
- Мр Стево Пашалић, Бијељина,
- Драго Пепиновић, професор, Бањалука,
- др Рајко Ђато, Бањалука и
- др Здравко Маријанац, Бањалука.

За првог предсједника Географског друштва Републике Српске изабран је проф. др Здравко Маријанац.

2. - Надзорни одбор:

- Драгица Обрадовић
- Даница Крунић
- Мара Кнежевић
- Миломир Зец
- Стево Шујић

3. - Суд части:

- Проф др Новак Зубић
- Страхило Стојичић
- Драгица Обрадовић

4. - Комисије Друштва:

I. Комисија за научни рад:

- Проф. др Милош Бјеловитић
- Проф. др Новак Зубић
- Доц. др Рајко Ђато
- Мр Чедомир Црногорац, професор
- Проф. др Здравко Маријанац

II. Комисија за стручно усавршавање:

- Страхило Стојичић
- Богдан Бањац
- Драго Пепиновић
- Лазар Гвозденовић
- Јела Гужвић

III. Комисија за материјална питања:

- Миодраг Везмар
- Мирко Кнежевић
- Драгн Пепиновић
- Представник Подружнице Приједор
- Представник Подружнице Прњавор.

Изабрани су и Редакција, Издавачки савјет и уредник публикације друштва Српске земље и свет.

У другом дијелу - стручном дијелу Оснивачке Скупштине Географског друштва Републике Српске одржана су три предавања:

1. Проф. др Милован Радовановић, редовни проф. Универзитета, директор Института "Јован Цвијић" САНУ, Алтропогеографски проблеми Косова и Метохије,
2. Проф. др Јован Илић, редовни проф. Универзитета, председник Српског географског друштва Политички и демографски проблеми Републике Српске и Републике Српске Крајине,
3. Доц. др Рајко Ђњато, Географске Детерминанте и неријешена питања Републике Српске.

У периоду између двије годишње Скупштине географског друштва Републике Српске (мај 1993. - мај 1995. године) између осталих најзначајније активности су биле:

- Организовање Подружница у Бијељини, Теслићу, Добоју, Приједору, Зворнику, Новом Граду и Бањој Луци,
- Помоћ на организовање Друштва историчара и географа Републике Српске Крајине,
- Издавање научно-популарног, географског листа Српске земље и свет у 2.000, односно 3.000 примјерака,
- Предавање за чланове основних Подружница,
- "Округли сто" теме:
 1. 100 - година Српског етнографског зборника
 - 50 - година од смрти Тихомира Ђорђевића и Јована Ердељановића и
 - 25 - година од смрти Миленка Филиповића, децембар 1994.
 2. Крајина - етнодемографски процеси, новембар 1995.

- Симпозијум - тема "Ресурси Републике Српске"

Највећи скуп научних радника Републике Српске до тада уз учешће научних радника из Југославије, мај 1995. године,

- Књига: Ресурси Републике Српске - новембар 1995. године.

Географско друштво је покретач иницијативе за писање приручника за наставнике и ученике: Географија Републике Српске, са превасходним садржајима из националне географије, али на жалост није наишло на разумјевање и прихватање те замисли.

Чланови Друштва су ангажовани и веома активни на писању Енциклопедије српских земаља, као и на изради Просторног плана Републике Српске. У припреми је и научни часопис Гласник Географског друштва Републике Српске, који ће бити предат у штампу током мјесеца јуна. 1996. године Одржана су и три предавања у Београду на позив Српског географског друштва. Остварена је добра сарадња са Српским географским друштвом "Јован Цвијић" које је Медаљама "Јован Цвијић" одликовала два члана нашег Друштва за успјешан рад и популаризовање географије, проф. др Милоша Бјеловитића и проф. др Здравка Маријанаца.

Маја 1995. године одржана је II Скупштина Географског друштва Републике Српске која је имала два дијела: организациони и стручни. Извршене су и неке кадровске измјене: за новог предсједника Друштва изабран је Доц. др Рајко Ђато, а нови чланови Извршног одбора су и: Гордана Ђерман, Милојка Вулета, Смиља Карајица и Ђорђе Тохоль.

Скупштина је усвојила Програм рада и истакла значај географије, као националног предмета у свим школама.

Здравко Маријанац

ОТВОРЕН ЈЕ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У БАЊОЈЛУЦИ СА ДВANAЕСТ СТУДИЈСКИХ ОДСЈЕКА

На Одсјеку за географију, Филозофског факултета у Бањој Луци, школска 1994/95. утемељена су два наставна смјера: Географија, и Географија са етнологијом.

Септембра 1950. године у Бањојлуци основана је права високошколска установа - Виша Педагошка школа у једногодишњем трајању са двије студијске групе: српскохрватски језик и математика - физика. То је била прва високошколска установа у Босанској крајини, претеча данашњег Универзитета. Само годину дана касније Виша Педагошка школа у двогодишњем трајању оснива слиједеће студијске групе:

- Српско-хрватски језик и југословенска књижевност са њемачким језиком,
- Српско-хрватски језик и југословенска књижевност и историја,
- Биологија-хемија
- Енглески језик
- Руски језик
- Техничко образовање и физика
- Ручни рад и цртање
- Физичка култура.

Виша Педагошка школа трансформисе се 1969. године у Педагошку академију, са само три студијске групе:

- Српскохрватски језик и југословенска књижевност,
- Математика-физика, и
- Историја-географија.

Само двије године касније организује се настава и на студијским групама:

- Разредна настава и
- Предшколско васпитање.

Требало је да прође скоро 45. година, па да се у Бањојлуци оспује

Филозофски факултет (школске 1994/95. године). Припрема за организовање рада Филозофског факултета почеле су са рађањем наше мале државе, Републике Српске. На Филозофском факултету почеле су са радом слиједеће студијске групе:

- Српски језик и књижевност,
- Енглески језик,
- Педагогија,
- Психологија,
- Филозофија. социјологија,
- Историја,
- Историја-латински језик,
- Географија,
- Географија-етнологија,
- Биологија,
- Математика-информатика,
- Физика.

Министар образовања, науке и културе рјешењем од 23.8.1993. године именован је Стручну комисију (Комисију матичара), за организацију почетка рада Филозофског факултета - Одсека за географију и географију-етнологију у саставу:

1. Проф. др Здравко Маријанац, Универзитет Бањалука, председник,
2. Проф. др Милован Радовановић, редовни проф. Универзитета и директор Института "Јован Цвијић" - САНУ, научни савјетник Београд,
3. Проф. др Јован Илић, редовни проф. Универзитета Београд,
4. Проф. др Милорад Васовић, редовни проф. универзитета Београд,
5. Проф. др Новак Зубић, Универзитет Бањалука,
6. Проф. др Мића Стојановић, Универзитет Бањалука.
7. Проф. др Драган Родић, редовни проф. Универзитета у Београду.

Обим рада захтјевао је проширење Комисије, па су у току рада кооптирани:

1. Проф. др Раде Давидовић, редовни проф. Универзитета, декан ПМФ Нови Сад и
2. Проф. др Вујадин Рудић, редовни проф. Универзитета и декан Географског факултета Београд.

Задатак, Стручне, Матичарске комисије био је између осталог:

- "Да предложи Наставни план и програм,
- Проведе поступак избора наставника и сарадника,
- Координира послове око обезбјеђења простора за рад факултета, као и друге услове из члана 11. Закона о Универзитету Републике Српске.
- Распише конкурс за упис студената у I години студија,
- Предложи чланова Савјета факултета" (Навод из наведеног рјешења број: 02-1054/3 од 23.8.1993. године).

Матичарска комисија реализовала је све своје задатке у заданом року. Предложен је Наставни план за четворогодишњи студиј: Географија и Географије етнологије, као и Наставни планови за постдипломске студије које доносима како су усвојени и потврђени.

ГЕОГРАФИЈА

Прва година

1. Увод у географију	2	1	-	-
2. Основи математике	-	-	2	2
3. Картографија	2	3	2	3
4. Геологија	2	2	2	2
5. Метеорологија са Климатологијом	2	2	2	2
6. Биогеографија	-	-	2	2
7. Социологија	2	0	2	0
8. Страни језик	1	2	1	0

Друга година

1. Геоморфологија	3	2	3	2
2. Хидрологија	2	2	2	2
3. Географија становништва	2	2	2	2
4. Привредна географија I и II	6	4	6	4
5. Основи етнологије	2	2	2	2
6. Историја српског народа	2	0	2	0
7. Страни језик	1	2	1	2
8. Информатика за географе	2	0	2	2

Трећа година

1. Географија насеља	2	2	-	-
2. Регионална географија свијета I (Евроазија)	4	2	4	2
3. Географија српских земаља I	2	2	2	2
4. Политичка географија	2	1	2	1
5. Психологија	2	0	-	-
6. Педагогија	-	-	2	0
7. Технологија и мутографија географије	2	0	-	-

Четврта година

1. Регионална географија свијета II (Америка, Аустралија, Африка)			4	2	4	2
2. Географија српских земаља II	2	2	2	2	2	
3. Животна средина	2	2	-	-	-	
4. Изборни предмет	2	0	2	0	0	
5. Методика наставе географије	2	4	2	4	4	
6. Дипломски рад	2	0	2	0	0	
		16 + 10		12 + 8		

НАПОМЕНА: У обавезној настави без испита су и:

- Теренска настава II године 5 дана /25 до 30.VI
- Теренска настава III година 5 дана / 25 до 30.VI
- Научна екскурзија IV година 10 дана / 20 до 30.VI
- Технологија наставе географије VII семестар 1 2.
- Физичко васпитање I, II, семестар 0 2 0.

ГЕОГРАФИЈА И ЕТНОЛОГИЈА

Прва година

1. Увод у Етнологију и Антропологију	2+2	2+2
2. Етнологија Срба - Етничка историја Срба	--	4+4
3. Српски језик	2+2	2+2

Друга година

1. Народна књижевност	2+2	2+2
2. Етнологија Срба - материјална култура	2+2	2+2

Трећа година

1. Етнологија Срба - социјална култура	2+2	2+2
2. Етнологија Срба - духовна култура	2+2	2+2
3. Етнологија народа света	2+2	2+2

Четврта година

1. Музеологија и заштита споменика културе	2+2	2+2
2. Примењена Етнологија	2+2	2+2

НАПОМЕНА: Студенти Етнологије слушају све предмете које слушају и студенти Географије, осим Основа Етнологије на II години.

МАГИСТАРСКЕ СТУДИЈЕ

I. Регионална географија - Ментор Проф. др Милош Бјеловитић, редовни професор

1. Локална средина	30	30	15	-
2. Регија и регионализација	30	30	-	-
3. Географска средина и велики просторни системи	-	30	15	-
4. Географска синтеза и њена примена	30	15	-	-
5. Изборни предмет / крашке, планинске регије, истраживања, регионалних цјелина /	-	-	30	30
6. Магистарски рад	-	-	30	30

Изборни предмети:

- Географско истраживање планинских регија
- Географско истраживање низијских регија,
- Систематски приступ географском истраживању регионалних цјелина.

II Географија краса - Ментор Проф. др Драгутин Петровић редовни професор

1. Морфологија и хидрологија краса	2	1	2	1	-	-
2. Климатска морфологија краса		2	1	-	-	-
3. Спелеологија	2	1	2	1	-	-
4. Привредне карактеристике и проблеми краса	-	2	1	2	1	-
5. Области краса на Балкану	-	2	1	2	1	-
6. Крас у Републици Српској и Рпублици Српско Крајини	-	-	4	2	4	2
7. Магистарски рад			-	-	3	3

III Географија становништва и насеља - Ментор проф. др Милован Радовановић редовни проф.

1. Географија становништва - увод		3	-	2	-	
2. Демографија	3	1	2	1	-	-
3. Географија сеоских и градских насеља	3	1	3	1	-	-
4. Географија становништва и насеља Балкана и свијета				3	2	-
-5. Увод у географију насеља						
6. Физичко - географски елементи насеља	3		2	-	-	-
7. Економско-географски елементи насеља-			3	1	-	-
8. Основи просторног планирања -		2	1	2	1	-
9. Становништво и насеље Републике српске и Републике Српске Крајине -		-	4	2	4	2
10. Магистарски рад			-	-	3	3

V. Методика наставе географије - Ментор Проф. др Вујадин Рудић редовни професор

1. Општа педагогија - Дидактика	30	30	-	-
2. Школска психологија	30	30	-	-
3. Дидактички основи наставе географије	-	-	30	30
4. Школска картграфија	-	-	25	-
5. Наставна технологија	-	-	20	20
6. Локална средина - методологија	25	25	-	-
7. Магистарски рад	-	-	30	30

V Географија Републике Српске. Ментори: Проф. др Драган Родић Проф. др Јован Илић, редовни професори

1. Физичко географске карактеристике	3	1	3	1	-	-
-						
2. Економско-географске карактеристике и перспективе развоја простора	-	-				
3. Становништво	3	1	3	1	-	--
4. Насеље	-	-	3	1	3	1
5. Проблеми регионализације и регионалне цјелине	-	-	2	1	2	1
6. Конструктивне предности простора	-	-	-	2	0	-
7. Магистарски рад	-	-	-	3	3	

VI. Српска географска школа - Ментор Проф. др Милорад Васовић, редовни професор

1. Развој географских наука код Срба	2	2	-	-	-	
2. Цвијићева методологија научно истраживачког рада		2	2	-	-	
3. Организација научног рада и	2	2	2	2		-
-						
4. Географска синтеза Цвијићев. дјела	4	2	4	2	4	2
5. Цвијићева географска истраживања		-	2	2	2	2
6. Магистарски рад		-	-	3	3	

VII Туристичка географија Монтори: Проф. др Живадин Јовичић, ред. проф.

1. Туристичка валоризација географског простора	30	30	15	-	
2. Велики просторни системи и туризам	30	15	-	-	
3. Географске основе планинског"	-	30	30	-	
4. Географске основе приморског"	-	30	30	-	
5. Животна средина и туризам	30	30	-	-	
6. Беолошки туризама	30	30	-	-	
7. Теренски рад	-	-	30	30	
8. Магистарски рад					

На магистарски студиј могу се уписати дипломирани студенти географије, геологије, архитектуре, економиј и социологије. Наставни програми биће донијети по избору наставника за све планом предвиђене предмете. Ментори пост-дипломских студија задужује да се предметним наставницима предложи наставне Програме сваку групу.

Чланови Комисије:

1. Проф. др Здравко Маријанац, председник,
2. Проф. др Милован Радовановић, проф. Универзитета,
3. Проф. др Јован Илић, проф. Универзитета,
4. Проф. др Милорад Васовић, проф. Универзитета,
5. Проф. др Драган Родић, проф. Универзитета,
6. Проф. др Новак Зубић, проф. Универзитета,
7. Проф. др Мићо Стојановић, проф. Универзитета.
8. Проф. др Раде Давидовић, проф. Универз. денкан ПМФ Нови Сад, и
9. Проф. др Вујадин Рудић, проф. Универз. декан Географског факултета Београд.

Расписан је конкурс за наставнике и сараднике за избор првих наставника на Филозофском факултету у Бањојлуци ("Политика", 7. IV 1994. године). Одсјек географије, географија-етнологија. У законском року именоване су Стручне комисије за избор наставника у саставу:

I. Комисија за избор наставника Физичке географије:

1. Проф. др Томислав Ракићевић, редовни проф. Универзитет Београд,
2. Проф. др Милош Зеренски, редовни проф. Универзитета Београд,
3. Проф. др Раденко Лазаревић, редовни проф. Универзитета Београда.

II Комисија за избор наставника Регионалне географије:

1. Проф. др Милош Бјеловитић, редовни проф. Универзитет Бања Лука,
2. Проф. др Милорад Васовић, редовни проф. Универзитет Београд,
3. Проф. др Јован Илић, редовни проф. Универзитет Београд.

III. Комисија за избор наставника Друштвене географије:

1. Проф. др Милован Радовановић, редовни проф. Универзитета Београд,
2. Проф. др Јован Илић, редовни проф. Универзитета Београд,
3. Проф. др Милош Бјеловитић, редовни проф. Универзитет Бања Лука.

IV. Комисија за избор наставника Методике наставе географије:

1. Проф. др Ђере Корнел, редовни проф. Универзитет Нови Сад,
2. Проф. Јован Илић, редовни проф. Универзитет Београд,
3. Проф. др Милош Бјеловитић, редовни проф. Универзитет Бања Лука.

Стручне Комисије изабрале су на основу конкурса прве наставнике Одсека за Географију и Географију и етнологију и то:

1. Проф. др Милош Бјеловитић, редовни професор Универзитета у Сарајеву (Чл. 87. Закона о Универзитету Републике Српске), предмет Регионална географија свијета.
2. Доц. др Рајко Ђњато доцент, Географија српских земаља II (Регионална географија),
3. Проф. др Мирко Грчић, ванредни професор, Привредна географија,
4. Проф. др Здравко Маријанац, ванредни професор, Географија становништва,
5. Проф. др Новак Зубић, ванредни професор, Географија Српских земаља I,
6. Проф. др Бајо Кривокапић, ванредни професор, Методика наставе географије,
7. Проф. др Мићо Стојановић ванредни професор, Политичка географија.
8. Др. Ђуро Марић, доцент Привредна географија.

Наставу на I, II и III години студија у школској 1994/95. и 1995/96. години су изводили:

I година:

Увод у географију и Метеорологија са Климатологијом др Рајко Ђато, Игор Ковачевић

Основи математика	Др Милан Јањић, Мр Бранислав Проштало.
Картографија	Др Срећко Николић (Београд), Др Милош Мишковић
Геологија	Др Војислав Мудреновић
Биогеографија	Др Бранислав Недовић,
Социологија	Др Брацо Ковачевић, Др Милан Турјачанин
Њемачки језик	Наташа Келечевић - Тешановић, Радмила Трбојевић, Мира Маринковић, проф.
Француски језик	Гордана Скендерија,
Енглески језик	Биљана Гранула, Гордана Нунић, Мр Бранка Максимовић,

II година:

Хидрологија	Др Верка Јвановић, (Београд)
Геоморфологија	Др Раденко Лазаревић (Београд)
Привредна географија	Др Ђуро Марић
Географија становништва	Др Здравко Марјанац
Информатика	Др Душка Стојановић, Др Крстан Бошњак, Мр Младен Радивојевић Милица Тепшић
Историја српског народа	Др Живко Секулић
Основи етнологије	Мр Радомир Ракић (Београд), Др Раде Ракита
Њемачки језик	Наташа Колачевић - Тешановић, Мира Маринковић,
Руски језик	Станко Васић,
Француски језик	Гордана Скендерија,
Енглески језик	Биљана Гранула, Гордана Нунић, Мр. Бранка Максимовић,

III година:

(Организована је кумулативна настава за ванредне студенте)

Географија српских земаља I	Др Новак Зубић
Регионална географија свијета	Др Милош Бјеловитић
Политичка географије	Др Мићо Стојановић
Географија насеља	Др Здравко Марјанац, Др Милован Радовановић, Београд).
Педагогија	Др Драго Бранковић
Психологија	Др Јован Савић
Филозофија и методологија географских наука	Др Милован Радовановић (Београд).

СПИСАК

редовних студената географије уписаних у I семестар школске 1994/95. године

1. Алексић Свјетлана 2. Адамовић Сениша 3. Божић Жељко 4. Баврлић Драгана 5. Башић Драгана 6. Босић Мирослав 7. Чавић Татјана 8. Додиг Жељко 9. Гвозден Бранислав 10. Јовановић Иван 11. Кљајић Далибор 12. Кузић Недељко 13. Лазић Горан 14. Митровић Марко 15. Милошевић Силвија 16. Марић Слађана 17. Миловац Сандра 18. Остовић Јадранко 19. Пеулић Игор 20. Пећанац Драгољуб 21. Раца Саша 22. Ракић Живко 23. Рашић Мирјана 24. Ступар Јасна 25. Шкрбић Душко 26. Трбојевић Марко 27. Тешановић Горан 28. Вукела Рада 29. Вишекруна Драженко 30. Зурња Жељко 31. Змијањац Оливер 32. Тепшић Саша.

Студенти Географија-етнологија поред предмета које слушају и полажу заједно са студентима Географије имају и слиједеће предмете:

I година:

Увод у Етнологију и Антропологију	Мр Радомир Ракић, Београд
Етнологија Срба-Етничка историја Срба	Др Душан Дрљача, Београд
Српски језик	Др Милан Драгичевић

II година:

Етнологија Срба-материјална култура	Др Душан Дрљача, Београд
Народна књижевност	Др Лука Шекара.

- Списак редовних студената Етнологије,

I година:

1. Дамјановић Дајана 2. Ђерман Гордана 3. Ђерман Владимир 4. Ђорђевић Биљана 5. Харамбашић Далибор 6. Илић Горан 7. Ковачевић Зоран 8. Козић Александар 9. Куртовић Душко 10. Лакић Лариса 11. Лалић Слободанка 12. Куртиновић Душко 13. Максимовић Властимир 14. Милиновић Слободан 15. Малкић Јелена 16. Медар Ирена 17. Миљевић Татјана 18. Нинковић Мирослава 19. Рудонић Жељко 20. Пејић Татјана 21. Стричић Дијана 22. Штркић Данко 23. Турјачанин Драшко 24. Вучковић Гордана 25. Зајчић Маргита 26. Живковић Миланка

- На II годину Географије (кумулативна настава) уписани су:

1. Аљетић Горан 2. Божић Драженка 3. Ђоровић Слађана 4. Гајић Ранко 5. Јевтић Сибела 6. Ковачевић Драган 7. Мајсторовић Љиљана 8. Стијак Биљана 9. Сикимић Горан 10. Тривић Радомир 11. Радукић Јован 12. Радовановић Велимир 13. Широњић Дојчин 14. Кукрић Живка

- Први дипломирани студент:

Бранка (Драгана) Митровић из Краљева, апсолвент ПМФ Сарајево - 1991/92. шк. године. (14. XII 1994. године). Комисија: 1) Др Милош Бјеловитић, председник; 2) Др Здравко Маријанац, члан; 3) Др Рајко Ђњато, ментор.

- Прве испите на студијској групи

Географија, Географија - Етнологија

положили су (1. II 1995. године): 1. Лалић Слободанка 2. Дамјановић Дајана 3. Готовац Биљана 4. Тепшић Саша, из предмета: Увод у географију (једносеместрални предмет)

Отварање Филозофског факултета извршено је 19. септембра 1944. години. Ово је прилика да се захвалимо свима онима који су помогли да у тешким, ратним условима почну са радом Одсеци за Географију и Географију и етнологију филозофског факултета у Бањојлуци.

Посебну захвалност дугујемо свима онима који су својим савјетима и даривањем књига обогатили нашу библиотеку. За усјешан почетак нашег рада морамо се захвалити: Свим члановима Матичарске и Стручних комисија, САНУ - Институту за географију "Јован Цвијић", Српском географском друштву, Географском факултету ПМФ Београд, Одсеку за географију ПМФ Нови Сад, Филозофском факултету - Одсјку за Етнологију Београд. Надамо се да ћемо ускоро имати прилику да се захвалимо и лично свим појединцима заслуженим за усјешан почетак рада.

Здравко Маријанац

СПИСАК ДИПЛОМИРАНИХ СТУДЕНАТА ГЕОГРАФИЈЕ НА ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТУ БАЊА ЛУКА - ОДСЈЕК ЗА ГЕОГРАФИЈУ И ГЕОГРАФИЈУ И ЕТНОЛОГИЈУ У ШКОЛСКОЈ 1994-1995. ГОДИНИ

1. МИТРОВИЋ (Бранко) ДРАГАНА 14.12.1994.
апсолвент ПМФ Сарајево
2. МИТРОВИЋ (Бранко) ГОРДАНА 14.12.1994.
апсолвент ПМФ Сарајево
3. ПЕШКИН (Веселин) СНЕЖАНА 23.12.1994.
апсолвент ПМФ Сарајево
4. ИВАНОВИЋ (Вељко) МИЛЕНА 7.06.1995.
апсолвент ПМФ Сарајево
5. ЖИВКОВИЋ (Љубомир) МИЛЕНКО 27.06.1995.
апсолвент Филозофски факултет Бања Лука
6. ГОТОВАЦ (Христифор) МИЛАДИН 29.06.1995.
стидент ПМФ Сарајево
7. СТАНИШИЋ (Ратко) РАДМИЛА 29.08.1995.
апсолвент ПМФ Сарајево

IN MEMORIAM
Проф. др НАТАЛИЈА МАСТИЛО
(1930-1992)

Готово цијели животни пут Наталије Мاستило, редовног професора универзитета у пензији као и растанак са животом уважене колегице, сарадника и наставника бројних генерација ученика и студената географије ПМФ у Сарајеву, носи јаке црте античке трагичности, које она није никоме износила нити се жалила. Бреме свог живота носила је у себи, што је једна од рјеђих људских особина.

У прдвечерје тмурног 20. октобарског дана 1992. године гелери једне од граната на опсађено Сарајево смртно су ранили Наталију Мастило, док је пила кафу са својом сестром Сајом. На столу пред њом је остала крвљу упрскана књига М. Павића: "Предео сликан чајем". У колима до болнице, долазећи к себи понављала је: " Хоћу да умрем, пустите ме да умрем". Посљедња жеља убрзо јој се испунила.

Наталија Мастило је рођена 1930. године у варошици Прача, гдје јој је отац био општински биљежник. Послије рођења сестре, умрла им је мајка, а њих двије остале су читавог живота да живе заједно са својим оцем Марком. Основну школу завршила је у Прачи, гдје је 1941. године као дијете рањена гелером њемачке авионске бомбе. Нижу гимназију и учитељску школу завршава у Сарајеву. Њен ујак, проглашен за информбировца, одведен је на Голн оток, гдје је остао заувјек. Ускоро њега сlijеди Наталија у женски логор крај Пожаревца. Добива мјесто учитеља у основној школи у Сарајеву и почиње студиј географије на Филозофском факултету, који завршава 1956. године. У личном животу, једне од тих година све је било спремно за вјенчање, ког међутим никад није било.

Као професор географије ради до 1966. година на I гимназију, кад је изабрана за предавача Методике наставе географије на Одејку за географију ПМФ у Сарајеву гдје је радила до пензије 1990. године.

Докторску дисертацију: "Настава географије у Б и Х као одраз стања и развоја географске науке и општих прилика" одбранила је 1974. године. За вапредног професора изабрана је 1979. године, а за редовног 1985.

Дугогодишњи напоран, али и веома успјешан педагошки, стручни и научни рад колегице Мастило иде континуирано од времена, кад ју је као студента запазио професор Миленко С. Филиповић, штампавши њен дипломски рад: "Касаба као врста насеља" (1958), па до посљедних и необјављених радова, међу којима се истиче: "Рјечник вишеструкости географских термина и топонима".

Савјесно и са љубављу колегица Мастило је 24 године обављала огроман посао предавања Методике наставе географије са консултацијама, семинарима и припремама студената, до писања стручних и научних радова. Учествовала је са

низом предавања и реферата на бројним семинарима Географског друштва Б и Х, на научним симпозијумима, конгресима географа и др. Њена јасна и прецизна мисао и ријеч свагдје је уважавана.

Дуго сам радио на бројним заједничким пословима са колегицом Мاستило и имао прилику да се увјерим у њену високу стручну и научну спремност, као и људску принципијалност и честитост.

Тешку борбу водила је за научну афирмацију дидактике и методике наставе географије "тврдећи да је она јединствена дисциплина чији је предмет проучавања наставе географије схваћен као наставна категорија". Имала је неколико доктораната из ове области (М. Бразда, Б. Кржељ, С. Поповић) као и неколико магистара на курсу "Наставни смјер" на Одсеку за географију, гдје је предавала три предмета. Покретање новог часописа "Настава географије" (1977) представља круну њених научних успјеха. Часопис Географског друштва Б и Х побудио је велику пажњу и стекао признање широм Југославије.

Огромне организаторске способности другарице Мастило дошле су до изражаја у извођењу III југословенског симпозијума о проблемима наставе географије (Јахорина 1975). Као председник Комисије за наставу Савеза географских друштава Југославије била је веома успјешан организатор два наредна симпозијума. Ни прије ни после ова Комисија никад није тако успјешно радила.

Била је секретар и дуже вријеме члан ИО Географског друштва Б и Х. Нисмо је могли убједити да постане прва жена председник истог Друштва. Дугогодишњи је члан уређивачког одбора Географског прегледа и Географског листа, те њихов незаменљиви и бесплатни лектор.

Кад су сви професори са стажом од 20 година добивали ордене рада, против воље колегице Мастило и она је предложена. Међутим, она је била једина на Факултету, која га није могла добити, али је могла васпитавати генерације студената и професора географије! Неко вријеме прије одласка у пензију, претрпјела је мождани удар, и ако се па савјет љекара преко ноћи одрекла пушења и пијења кафе. Великом снагом воље, вратила се на радно мјесто и радила до пуног пензијског стажа. Писала је и потписивала се ћирилицом (читала Политику и НИН), нова књижевна дјела и вољела Русију, њен народ и културу.

Приликом сахране колегице Мастило 22.10.1992. године на гробљу "Код лава" почеле су падати мине, тако да је сахрана извршена без ријечи опроштаја и уз присуство два рођака и три географа. Њена родна Прача остала је у МХФ, а црква и гробље са родитељима и прецима км далеко од границе, која сјече планинску косу звану Мاستилова стијена, са недалеким старим градом Павловцем.

Личност, рад и дјело професора Наталије Мастило остаће трајно у успоменама бројних студената, ученика и наставника географије, познаника и пријатеља. То је једна од ријетких предности научно-просвјетних радника, којима је припадала и драга и уважена професор Наталија Мастило.

Милош Бјеловитић

Списак радова Наталије Мاستило

Научни радови

1. Касаба као врста насеља. Географски преглед, III, стр. 103-120, Сарајево, 1958.
2. Посматрање - принципи и метод у настави географије. Зборник радова Симпозијума о дидактичким и методским проблемима наставе географије у СФРЈ. Географско друштво Б и Х, Посебна издања, књ. *В*, стр. 233-237, Сарајево 1976.
3. Настава географије у Босни и Херцеговини у периоду Аустроугарске окупације. Географски преглед, XVIII-XIX, стр. 47-90, Сарајево, 1976.
4. Настава географије у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца (Краљевини Југославији). Географски преглед, XX, стр. 101-157. Сарајево, 1976.
5. Савремена схватања дидактика и методика географије. Настава географије, I, стр. 19-28, Сарајево, 1977.
6. Систем општих географских појмова и могућности линеарног програмирања. Зборник на трудови од IV југословенски симпозијум "Проблеми на наставата по географија, стр. 31-38, Скопје, 1979.
7. Прача - прилог познавању насеља у Босни и Херцеговини. Географски преглед, XXIII, стр. 67-93, Сарајево, 1979.
8. Дидактички систем географије код нас. Настава географије, II, стр. 43-48, Сарајево, 1979.
9. Регионална географија као наставни садржај. Географски преглед, 25, стр. 125-157, Сарајево, 1981.
10. Настава географије у СФРЈ - општи преглед. Уводни реферат на XI Конгресу географа Југославије, Будва, 1981.

Стручни радови

1. Карта у настави географије. Путеви и достигнућа у настави и васпитању, бр. 2, стр. 56-61, Сарајево, 1967/78.
2. Географски кабинет - његов значај, уређај и искориштавање. Путеви и достигнућа у настави и васпитању, IV, бр. 3, стр. 123-127, Сарајево, 1968.
3. Нека запажања о настави регионалне географије у школама II ступња. Путеви и достигнућа у настави и васпитању, V, бр. 1, стр. 101-106, Сарајево, 1968.
4. Географија као наставни предмет у школама Нјемачке Демократске Републике, Путеви и достигнућа у настави и васпитању, VI, бр. 3, Сарајево, 1969.
5. С каквим знањем долазе свршени ученици средњих школа на студиј географије. Путеви и достигнућа у настави и васпитању, VII, бр. 1, стр. 53-56, Сарајево, 1969.
6. Неки проблеми географске научно-наставне терминологије и топонимије. Глобус, бр. 9, стр. 3-13, Београд, 1977.
7. Библиографија чланака из дидактике и методике географије објављених у педагошким и географским часописима Босне и Херцеговине од 1945. до краја 1976. године. Настава географије, I, стр. 187-194, Сарајево, 1977.
8. Упоредивање у настави географије. Глобус, 10, стр. 5-11, Београд, 1978.

9. нека запажања о настави методике географије на високошколским институцијама у Југославији. Географски преглед, 25, стр. 177-185, Сарајево, 1981.
10. Уз десети број ГЛОБУС-а, часопис за педагошкометодска питања и унапређење наставне географије, Настава географије, III, стр. 227-231, Сарајево, 1981.
11. Фарска острва. Географски лист, I, бр. 2, стр. 6, Сарајево, 1975.
12. Како су освојени Земљини полови. Географски лист, I, бр. 3, стр. 7-8, Сарајево, 1975.
13. Упознавање Јапана. Географски лист, I, бр. 5, стр. 7-8, Сарајево, 1975.
14. Ко је био Давид Ливингстон. Географски лист, II, бр. 6, стр. 9-11, Сарајево, 1976.
15. Познати истраживачи Америке. Географски лист, II, бр. 7, стр. 7-8, Сарајево, 1976.
16. Средњевјековни арапски путници-истраживачи. Географски лист, II, бр. 9, стр. 11-12, Сарајево, 1976.
17. Како су Феничани истраживали Африку. Географски лист, III, бр. 11, стр. 6-7, Сарајево, 1977.
18. Шта је топонимика. Географски лист, III, бр. 14, стр. 17-19, Сарајево, 1977.
19. Америка. Географски лист, VI, бр. 27-28, стр. 23-24, Сарајево, 1980.
20. Топонимија Аустралије и Океаније. Географски лист, V, бр. 22/23, стр. 22-25, Сарајево, 1979.
21. О називима неких азијских пустиња. Географски лист, VIII, бр. 38, стр. 13-14, Сарајево, 1982.
22. Ријеч двије о фенолошким истраживањима. Географски лист, VIII, бр. 39, стр. 19-20, Сарајево, 1982.
23. Топонимија сјеверне Европе. Географски лист, IX, бр. 40, стр. 12-13, Сарајево, 1983.
24. О називима главних градова неких земаља јужнозападне Азије. Географски лист, IX, бр. 41, стр. 7-8, Сарајево, 1983. Коауторство са М. Мишковић.
25. Топонимија Узбекистана. Географски лист, IX, бр. 41, стр. 13-14, Сарајево, 1983.
26. Географска читанка. Симпозијум о уџбеницима и осталој географској литератури, стр. 55-59, Загреб, 1974.

Школски приручници

1. Географска читанка за V разред основне школе. Коаутор са О. Хајрић. Завод за издавање уџбеника СР Б и Х, више издања, Сарајево, 1973.
2. Географска читанка за VI разред основне школе. Коаутор са О. Хајрић. Завод за издавање уџбеника СР Би Х, више издања, стр. 1-105, Сарајево, 1973.
3. Савремена схватања дидактике и методике географије. Скрипта за студенте постдипломског студија наставног смјера. Стр. 1-140. Сарајево.
4. Графофолије. Педесетак фолија са садржајима од опште физичке до привредне географије. Сваку фолију прати кратак опис садржаја, подсјетник и тест питања.

Необјављени радови

1. Рјечник вишеструкости географских термина и топонима. Стр. 1-241, Сарајево, 1978. Дио је пројекта "Школска терминологија" Института за језик и књижевност АНУБиХ".
 2. Географска научно-наставна терминологија у свјетлу пројекта школска терминологије. Стр: 1-22. Савјетовање у Тузли, 1976.
 3. Дидактички и методски аспекти вишеструкости географске терминологије. Стр. 1-16. Требао бити објављен у Географском гласнику Црне Горе.
- Библиографија Наталије Мاستило је непотпуна, услјед немогућности аутора да дође до свих потребних извора.

Милош Бјеловитић

IN MEMORIAM

Професор Ђуро Голубовић

Као жртва геноцида над српским народом у коњичком крају, кога је провела муслиманско-хрватска злочиначка коалиција у минулом грађанском (етничко-вјерском) рату, је и дугогодишњи професор Средњошколског центра у Коњици Ђуро Голубовић. Злочиначки муслиманско-хрватски напади на све што је српско у коњичкој општини имали су основни циљ потпуно истребљење српског народа, не само на том простору, већ у цијелој долини Неретве од превоја Иван до Јадранског мора. Метода насиља којима су се служили муслиманско-хрватски злочинци у овом рату над српским жртвама, умногоме су превазишле оне устачке из II свјетског рата, што је случај и са породицом Голубовић.

Одмах на почетку овог крвавог рата, у јулу мјесецу на звјерски начин убијена је четворочлана породица професора Ђуре Голубовића, жена му Власта и два њихова сина, Петар и Павле од 6 и 4 године старости. Ухапшен у свом стану у Коњицу под оптужбом да посједује радио-станицу, што је наравно била пука измишљотина, породицу Голубовић су повели да их, тобоже спроведу на српску територију, али су из злочинци уморили у селу Спљани недалеко од Коњица. Као врстан васпитач на стотине коњичких средњошколаца и омиљени професор географије који је изузетно волио своју струку, а изнад свега био поуздан пријатељ, велики друг и скроман човјек, професор Голубовић и његова породица су жртве муслиманско-хрватских злочинаца и њихових наредбодаваца који нису презали но од најбруталнијих и најсвирепијих метода над српским жртвама у току минулог рата.

Ђуро Голубовић је завршио Природно-математички факултет, Одејек за географију у Сарајеву, 28 јануара 1977. године, одбравивши врло запажен дипломски рад под насловом: "Физичко-географски приказ долине Ракитнице". Након тога, запошљава се као професор географије у Средњошколском центру у Коњицу, гдје савјесно и са великом љубављу обавља свој посао све до почетка грађанског рата када као српски професор остаје без посла. Још као студент, колега Голубовић је

показивао велико интересовање и смисао за географску науку и наставу, па је касније уписао и Постдипломски студиј "Настава географије" на истом факултету у Сарајеву. Трагика минулог рата га је онемогућила да и заврши започети Постдипломски студиј. Уз то, као цијењен професор географије Ђуро Голубовић је био и дугогодишњи сарадник научно-популарног часописа "Географски лист", гдје је објавио и неколико врло интересантних чланака.

Као дугогодишњи члан Географског друштва бивше Б и Х често је учествовао на зимским и лјетним семинарима, гдје је својим активним учешћем редовно давао значајан допринос успјешној реализацији оваквих активности Друштва.

Сви који су познавали колегу Ђуру Голубовића дуго ће га памтити као скромног, врједног и принципијалног човјека, који је увијек и према сваком показивао искрено пријатељство и велико другарство.

Нека је породици Голубовић хвала и слава за све!

Ђуро Марић . 1-105, Сарајево, 1973.